

KLEUR ALS LICHAAM

Clara Brörmann

Tijd is een kostbaar goed. Tijd is ook wat Clara Brörmanns schilderijen nodig hebben om zich te ontvouwen. Haar abstracte beelden schijnen eenvoudig, maar openen zich als een waaier van complexiteit naarmate de kijker in het gelaagde oppervlak duikt.

Brörmann werkt met geduld. In elk schilderij zit een periode van tijd vervat. Haar werken zijn opgebouwd uit lagen verf, die ze weer weghaalt en opnieuw overschildert; een proces dat ze herhaalt tot de vormen leven en het werk klaar is. Het oppervlak dat we zien, bestaat daarom uit lagen van herinnering; een huid die even verweerd en levend is als die van een mens, en evenzeer littekens van ervaringen draagt.

In tegenstelling tot wat misschien van schilderkunst verwacht wordt, denkt Brörmann niet in louter twee dimensies. Het schilderij is een ruimte en een materie. Het is bijna beeldhouwen met kleur. De textuur en materialiteit van het schilderen is wat het oppervlak doet zinderen. Ze acht het zelfs niet onmogelijk dat een schilderij een vierde dimensie ontsluit. Als het niet in schilderkunst kan, waar dan wel? "But, after all, the aim of art is to create space - space that is not compromised by decoration or illustration, space within which the subjects of painting can live," zou Frank Stella gezegd hebben.

In 1810 was Johann Wolfgang Goethe een van de eersten om een kleurenleer te schrijven. Hij vertrekt vanuit zijn rechtstreekse waarneming en beschrijft wat hij ervaart, van zijn perceptie tot zijn gevoel. Met licht en donker als basistermen, beschrijft hij de relaties en schakeringen tussen kleuren: hoe ze elkaar kunnen intensifiëren of afvlakken, hoe de ene kleur meer licht draagt dan de andere, hoe de ene transparanter is dan de andere. In een wereld waarin we dagelijks een extreme hoeveelheid beelden consumeren – die tot ons komen via een virtuele wereld, op schermen zonder enige textuur of diepte – heeft het spreken over klassieke aspecten van de schilderkunst een nieuwe pertinentie. Wat betekent het maken van een (abstract) beeld? Wat verbergen de verflagen, die we niet alleen zien, maar ook kunnen voelen in aanwezigheid van het beeld? En ook: hoe kijken we naar kleur?

Bij een plotse verandering in licht of belichting, bijvoorbeeld bij het buitenstappen in het zonlicht vanuit een donkerdere ruimte, moeten onze ogen zich aanpassen. De verwijding of vernauwing van onze pupil is bijna voelbaar traag en de kleuren ontwikkelen zich langzaam in ons blikveld. Onze perceptie heeft even de tijd nodig om zich aan de lichtsituatie aan te passen. Zo is het ook met het contrast tussen onze gewenning aan schermen enerzijds en het kijken naar schilderijen zoals die van Brörmann anderzijds. Haar kleuren hebben veel meer volume, hebben een ander licht opgeslagen, dan dat koude, blauwe licht waaraan we als drager gewend geraakt zijn.

Brörmanns werk speelt zich af in de picturale ruimte van de schilderkunst zelf en is een onophoudelijk onderzoek naar wat het betekent om te schilderen. Kleur en licht zijn daarin twee sleutelaspecten. De reeks werken op papier heeft als titel *Georgian Balcony*, naar de plaats van ontstaan. In Georgië (waar Brörmann familie heeft) functioneren licht en dus ook kleuren heel anders.

De titel van de nieuwe reeks doeken *Körper aus Farbe* impliceert het beschouwen van kleuren als lichamen, als fysieke aanwezigheden, en daarmee ook de mogelijkheid om ze te ontleden, te deconstrueren en nauwkeurig te analyseren. De overkoepelende noemer *Anatomy of Colour* – als titel van de tentoonstelling – geeft goed weer hoe Brörmann de opbouw van kleuren onder de loep wil nemen. Dat doet ze niet in theorie en ratio, maar op een empirische manier, in de verf zelf, in de materie, in de praktijk. In het verleden werd ze een archeoloog genoemd. Maar hoewel haar op- en afbouwen van lagen verf heeft iets te maken met het traceren van een geschiedenis, werkt ze niet met dode materie: haar kleuren en verf zijn *very much alive*.

Kleuren kunnen een autonoom lichaam zijn, maar hebben ook een zekere transcendentie die misschien enkel in schilderkunst over te brengen is. In hun onderlinge verhoudingen – in hun negatieve en positieve ruimte, in hun massa en materie – dragen ze namelijk ook een energie over van de kunstenaar naar de kijker; een stille, maar aanwezige communicatie. Wat onze aandacht trekt, is een absorberende en gelaagde kleurenverhouding, maar wat onze blik vasthoudt, is de energie waarmee het werk opgeladen is.

Tamara Beheydt